

Toelichting bij de model verwerkersovereenkomst 4.0

Overwegingen model verwerkersovereenkomst

Het is de bedoeling dat de verwerker een verwijzing opneemt naar de afspraken over het te leveren product of dienst. De onderwijsinstelling controleert voor ondertekening of de beschrijving is opgenomen en dat er duidelijk omschreven wordt welke product of dienst geleverd wordt.

Artikel 1, onderdeel O (Definities) model verwerkersovereenkomst

Onderdeel O geeft een definitie van de 'Onderliggende Overeenkomst'. Dit is de overeenkomst die de onderwijsinstelling en verwerker met elkaar zijn aangegaan, waarin is overeengekomen dat de verwerker specifieke diensten en/of producten levert aan de onderwijsinstelling. Deze overeenkomst leidt ertoe dat verwerker in opdracht van de onderwijsinstelling persoonsgegevens verwerkt. De overeenkomst kan schriftelijk of op andere wijze zijn afgesloten. Het kan daarbij om verschillende soorten overeenkomsten gaan, waaronder een product- en dienstovereenkomst, of andersoortige overeenkomsten zoals afspraken in het kader van een licentieovereenkomst of algemene voorwaarden.

Artikel 3 model verwerkersovereenkomst

Belangrijke onderwerpen die in de model verwerkersovereenkomst worden geregeld, zijn de rolverdeling en het voorkomen van een onbedoelde verschuiving in die rolverdeling (zie ook artikel 3 Convenant).

Artikel 4 modelverwerkersovereenkomst

Door ondertekening van de verwerkersovereenkomst worden de afspraken uit het Convenant tussen de betreffende onderwijsinstelling en verwerker juridisch afdwingbaar. Let op: gebruik van dit artikel leidt er niet toe dat een verwerker die nog geen convenantpartij is dit wel wordt enkel door ondertekening van de verwerkersovereenkomst. Daarvoor moet de verwerker het convenant ondertekenen zoals is beschreven in artikel 10 Convenant.

Artikel 5 model verwerkersovereenkomst

In artikel 5 worden de afspraken over het gebruik en de verwerking van de persoonsgegevens vastgelegd. De kern is dat de onderwijsinstelling verwerkingsverantwoordelijke is en dus bepaalt wat er wel en niet met de persoonsgegevens gedaan mag worden. De onderwijsinstelling geeft opdracht/instructies aan de verwerker voor de verwerking van persoonsgegevens. De verwerker mag niet zelf besluiten tot andere verwerkingen of verwerkingen voor eigen doeleinden.

In artikel 5 lid 2 is daarom bepaald dat verwerkers nooit een aanbieding zullen doen of reclame zullen sturen aan een betrokkene op basis van resultaten vanuit onderwijsmiddelen van deze leerling/student of ouder die vallen onder dit convenant. Buiten de reikwijdte van deze bepaling vallen bijvoorbeeld algemene nieuwsbrieven die aan ouders kunnen worden verstuurd wanneer deze zich hiervoor zelf hebben ingeschreven bij een verwerker. Ook is dit artikellid niet van toepassing indien de onderwijsinstelling uitdrukkelijk vraagt om nadere informatie over producten en diensten, zoals releasenotes en serviceberichten van de verwerker.

Artikel 7 model verwerkersovereenkomst

In artikel 7 spreken partijen af om gebruik te maken van het KetenID (ECK iD). Ook de attributenset die door Edu-K is afgesproken valt onder deze bepaling: een partij kan alleen gemotiveerd afwijken van gebruik van het KetenID of de attributenset, conform het attributenbeleid zoals door Edu-K is vastgesteld. Een dergelijke afwijking moet gemotiveerd

worden vastgelegd in bijlage 3 bij de verwerkersovereenkomst.

In dit artikel is verder een bepaling opgenomen over de mogelijkheid voor onderwijsinstellingen om een audit te laten uitvoeren bij de verwerker. De reikwijdte van deze audit, zoals bedoeld in de bepalingen die hierover zijn opgenomen in de model verwerkersovereenkomst, beperkt zich tot hetgeen in de verwerkersovereenkomst beschreven staat. De onderwijsinstelling kan dus niet besluiten tot een audit in geval van situaties waarin de verwerker zelf de verwerkingsverantwoordelijke is.

Artikel 8 model verwerkersovereenkomst

Voor het melden van datalekken is op basis van praktijkervaringen een procedureafspraken opgenomen in artikel 8 van de model verwerkersovereenkomst. De verwerker meldt het datalek zonder onredelijke vertraging aan de onderwijsinstelling. Het uitgangspunt blijft dat een onderwijsinstelling vervolgens zelf het datalek meldt bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

De onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor de wettelijke meldingsplicht van een datalek, voor de risico-inschatting van het datalek en voor het zo nodig informeren van de betrokkenen.

Artikel 10 modelovereenkomst

Indien gegevens buiten de Europese Economische Ruimte (EER) worden verwerkt, stelt de AVG aanvullende voorschriften. Deze regels zijn ook van belang ingeval een verwerker een subverwerker inschakelt die buiten de EER persoonsgegevens verwerkt. Bij de EER horen alle EU-landen plus Liechtenstein, Noorwegen en IJsland. De aanvullende regels zijn streng en complex. Gezien de mogelijke gevolgen bij verkeerde toepassing van de regels, geeft artikel 10 nadere voorschriften. Meer informatie over de regels rondom doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen buiten de EER en internationale organisaties is te vinden op de [website van de Autoriteit Persoonsgegevens](#).

Artikel 11 model verwerkersovereenkomst

Een ander onderwerp dat in de model verwerkersovereenkomst is geregeld zijn de voorwaarden voor het inschakelen van zogenaamde 'subverwerkers'. Van een 'subverwerker' is bijvoorbeeld sprake als een onderwijsinstelling persoonsgegevens laat verwerken in het kader van het gebruik van een leermiddel door een verwerker, waarbij deze verwerker (een deel van) de gegevensverwerking aan een andere partij uitbesteedt. De onderwijsinstelling blijft dan de verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG, en de verwerker ziet toe op de subverwerkers die deze inschakelt.

Artikel 13 model verwerkersovereenkomst

De model verwerkersovereenkomst bevat een bepaling over aansprakelijkheid (artikel 13). Buiten de reikwijdte van de verwerkersovereenkomst vallen eventuele aanvullende afspraken over de aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van het door een partij niet, of niet in voldoende mate naleven van de verwerkersovereenkomst en/of de toepasselijke wet- en regelgeving. Dergelijke afspraken kunnen - indien gewenst - door partijen worden vastgelegd in de onderliggende overeenkomst of in een andere overeenkomst of regeling.

Lid 2 geeft twee situaties aan waarbij – in afwijking van het eerste lid – door partijen geen beroep op een aansprakelijkheidsbeperking kan worden gedaan. Eerstgenoemde situatie ziet op de situatie waarbij een derde (zoals een betrokkene) schade heeft geleden. In dat geval wordt de wettelijke aansprakelijkheidsverdeling van artikel 82 AVG gevolgd.

Artikel 82 AVG regelt dat beide partijen hoofdelijk aansprakelijk kunnen zijn voor schade van een

derde als gevolg van het niet naleven van de AVG. Op grond van dit artikel kunnen partijen de schade verhalen op de andere partij. Vanwege het dwingendrechtelijke karakter van artikel 82 AVG hoeft dan geen rekening te worden gehouden met een uitsluiting of beperking van aansprakelijkheid die partijen eerder hebben afgesproken.

Daarnaast is in artikel 13 lid 2 opgenomen dat een aansprakelijkheidsbeperking tussen partijen niet geldt voor een door de toezichthoudende autoriteit (in Nederland: de Autoriteit Persoonsgegevens) opgelegde boete. Een dergelijke boete kan uit hoofde van de verwerkersovereenkomst worden verhaald op de andere partij indien en voor zover de aan de toezichthouder betaalde geldboete toerekenbaar is aan die partij. Hierop zijn de normale wettelijke regelingen ten aanzien van schadevergoeding van toepassing.

In artikel 13, vijfde lid, is een meer procesmatige afspraak opgenomen voor het geval één van de partijen door een toezichthoudende autoriteit in kennis is gesteld van het voornemen om over te gaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete. In dat geval wordt bepaald dat de door de toezichthoudende autoriteit benaderde partij rekening houdt met de redelijke belangen van de andere partij, de andere partij in de gelegenheid stelt een toelichting te geven, en zonder raadpleging van de andere partij niet één van de in het artikel genoemde besluiten neemt. Dit lid is opgenomen ter bescherming van beide partijen zodat beter geborgd is dat over en weer voldoende relevante informatie wordt uitgewisseld voordat de benaderde partij een besluit neemt bijvoorbeeld ten aanzien van de bestuurlijke boete. Een dergelijk besluit kan immers voor beide partijen gevolgen hebben.

Ondertekening en wijziging van de verwerkersovereenkomst

Voor het tot stand komen van de verwerkersovereenkomst is het nodig dat beide partijen instemmen met de verwerkersovereenkomst en de afspraken die zij daarin hebben vastgelegd. Een handtekening van een tekenbevoegde vertegenwoordiger van beide partijen is daarbij ten eerste aan te raden met het oog op bewijsvoering.

Als de afspraken tussen onderwijsinstelling en verwerker na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst worden gewijzigd en deze wijzigingen leiden tot afwijking van de tekst in de verwerkersovereenkomst zelf (het gaat hier dus niet om wijziging van de bijlagen), dan moeten deze wijzigingen schriftelijk worden overeengekomen in (een aanpassing van) bijlage 3. Deze (aangepaste) bijlage 3 moet met het oog op de bewijsvoering ook door beide partijen worden voorzien van een handtekening.

De teksten van de overeenkomst, en de inleiding bij de bijlagen, zijn niet bedoeld om te worden aangepast. Eventuele concrete aanpassingen moeten gemotiveerd worden opgenomen in de speciaal daarvoor bedoelde bijlage 3.

Toelichting bij de bijlagen van de model verwerkersovereenkomst

De model verwerkersovereenkomst kent vier bijlagen: (1) de Privacybijsluit, (2) de beveiligingsbijlage, (3) de wijzigingenbijlage waarin een overzicht van eventuele wijzigingen ten opzichte van de model verwerkersovereenkomst kunnen worden opgenomen indien hiervan sprake is, en bijlage (4) een facultatieve bijlage voor partijen die wensen vast te leggen door welke scholen binnen de organisatie het product wordt gebruikt, inclusief het administratienummer en wie namens het bevoegd gezag contactpersoon is voor de verwerker. Deze vier bijlagen maken integraal onderdeel uit van de verwerkersovereenkomst.

Bijlage 1 – Privacybijsluit

In de Bijlage 1 staat beschreven welke verwerkingen van persoonsgegevens binnen de producten en diensten van de verwerker plaatsvinden en ook of deze verwerkingen optioneel zijn of niet. Verder stelt de onderwijsinstelling met ondersteuning van de verwerker vast voor welke doeleinden persoonsgegevens worden verwerkt en welke persoonsgegevens worden verwerkt.

FORA: Ten behoeve van de onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs is onderaan deze toelichting een overzicht opgenomen van de relatie tussen de in het convenant en onderdeel E van Bijlage 1 benoemde verwerkingsdoeleinden, en de daaraan gerelateerde (hoofd)bedrijfsfuncties in de referentiearchitectuur voor het Funderend Onderwijs (FORA).

In deze bijlage wordt verder geregeld waar de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt en of dit in een land binnen of buiten de EER is. In het laatste geval dienen er extra waarborgen te zijn voor een veilige doorgifte van persoonsgegevens.

Verder legt de verwerker in Bijlage 1 vast van welke subverwerkers hij gebruik maakt voor de levering van het product of de dienst. Besluit de verwerker na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst andere subverwerkers in te schakelen, dan informeert hij de onderwijsinstelling daarover schriftelijk. De onderwijsinstelling moet een redelijke termijn krijgen om bezwaar te maken tegen een nieuwe subverwerker.

Als er ten aanzien van overige onderdelen van Bijlage 1 wijzigingen plaatsvinden na het afsluiten van de verwerkersovereenkomst, dan moet de bijlage op die punten worden aangepast en dient de onderwijsinstelling schriftelijk akkoord te geven voor de wijzigingen.

Bijlage 2 – Beveiligingsbijlage

In Bijlage 2 wordt omschreven welke beveiligingsmaatregelen de verwerker heeft getroffen. Volgens artikel 32 AVG is de beveiliging een continu punt van aandacht en zorg. In deze bijlage wordt het Certificeringsschema voor informatiebeveiliging en privacy ROSA¹ geïntroduceerd als wijze waarop invulling gegeven kan worden aan het organiseren en aantonen van de genomen beveiligingsmaatregelen. Gebruik van het Certificeringsschema is een handreiking aan alle partijen in de keten (leveranciers en scholen) om gebruik te maken van een eenduidige rapportage en set aan maatregelen om de te nemen beveiligingsmaatregelen te beoordelen en garanderen.

¹ https://www.edustandaard.nl/standaard_afspraken/certificeringsschema-informatiebeveiliging-en-privacy-rosa/certificeringsschema-informatiebeveiliging-en-privacy-rosa/

Het Certificeringsschema is door publieke en private partijen gezamenlijk opgesteld en vastgesteld in Edustandaard² en wordt periodiek geüpdatet.
De verwerker informeert de onderwijsinstelling over wijzigingen in de beveiliging die leiden tot aanpassing van de beveiligingsbijlage.

Voor de invulling van zowel bijlage 1 als bijlage 2 bieden de brancheorganisaties op basis van deze bijlagen uitgewerkte branche- en/of product specifieke bijlagen.

Bijlage 3 – Wijzigingenbijlage

Aan versie 4.0 van de model verwerkersovereenkomst is nu standaard een bijlage 3 toegevoegd. Partijen vullen deze bijlage 3 alleen in als zij genooddaakt zijn om af te wijken van de standaardtekst van de model verwerkersovereenkomst. In de bijlage wordt vastgelegd op welke punten partijen afwijken en wat de motivering daarvoor is.

Bijlage 4 (facultatief) – Overzicht van scholen vallende onder het bevoegd gezag van het bestuur

Deze bijlage is facultatief (dus enkel indien van toepassing en indien gewenst) voor partijen die wensen vast te leggen door welke scholen binnen de organisatie het product wordt gebruikt, inclusief het administratienummer en wie namens het bevoegd gezag contactpersoon is voor de verwerker.

Extra overzicht - FORA en de verwerkingsdoeleinden voor het verwerken van persoonsgegevens

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de relatie tussen de in het convenant en onderdeel E van de Bijlage 1 bij de Verwerkersovereenkomst benoemde verwerkingsdoeleinden voor het verwerken van persoonsgegevens en de (hoofd)bedrijfsfuncties in de FORA.

Onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs kunnen aan de hand van dit overzicht de specifieke verwerkingsdoeleinden die van toepassing zijn selecteren (bij voorkeur aangevuld met de (hoofd)bedrijfsfuncties in de FORA).

FORA (Funderend Onderwijs Referentie Architectuur) is een gestandaardiseerde methodiek die inzicht geeft in verplichte processen en onderwijsactiviteiten in het primair en voortgezet onderwijs. Meer in het bijzonder geeft FORA inzicht in de manier waarop processen binnen een school zijn opgebouwd, wat de bijbehorende activiteiten hiervoor zijn en de inzet van ict-middelen, gebaseerd op geldende wet- en regelgeving.

² www.edustandaard.nl

Overzicht van in de bijlage benoemde doeleinden en de daaraan gerelateerde FORA bedrijfsfunctie

Doeleinde	Voorbeeldlijst FORA hoofdbedrijfsfunctie	Voorbeeldlijst FORA bedrijfsfunctie(s)
de opslag van leer- en toetsresultaten;	Onderwijsevaluatie	Resultatenregistratie; Beoordeling
het terugontvangen door de Onderwijsinstelling van leer- en toetsresultaten;	Onderwijsevaluatie	Resultatenregistratie
de beoordeling van leer- en toetsresultaten om leerstof en toetsmateriaal te kunnen verkrijgen dat is afgestemd op de specifieke leerbehoefte van een Onderwijsdeelnemer;	Leerlingbegeleiding	Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces; Onderwijsbegeleiding; Voortgang- en resultatenweergave Leerroutebijstelling
analyse en interpretatie van leer- en testresultaten;	Leerlingbegeleiding	Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces
het kunnen uitwisselen van leer- en toetsresultaten tussen Digitale Onderwijsmiddelen;	Onderwijsevaluatie; Leerlingbegeleiding	Resultatenregistratie; Monitoring en begeleiding voortgang leerroute en leerproces
de indeling en aanpassing van roosters;	Onderwijsvoorbereiding	Planning en roostering
het bijhouden van persoonlijke (waaronder medische) omstandigheden van een Onderwijsdeelnemer en de gevolgen daarvan voor het volgen van onderwijs;	Zorgbegeleiding en -coördinatie; Leerlingbegeleiding	Vorming zorgdossier; Onderwijsbegeleiding
het begeleiden en ondersteunen van leerkrachten en andere medewerkers binnen de Onderwijsinstelling;	Personeel en organisatie	
de communicatie met Onderwijsdeelnemers en ouders en medewerkers van de onderwijsinstelling;	-Facilitering leerlingcommunicatie; -Facilitering oudercommunicatie; -Samenwerken en communiceren medewerkers en extern	
monitoring en verantwoording, ten behoeve van met name: (prestatie)metingen van de Onderwijsinstelling, kwaliteitszorg, tevredenheidsonderzoek, effectiviteitsonderzoek van onderwijs(vorm) of de geboden ondersteuning van Onderwijsdeelnemers bij passend onderwijs;	Verantwoording	
het voor zover noodzakelijk en wettelijk toegestaan uitwisselen van Persoonsgegevens met Derden, waaronder: toezichthoudende instanties en zorginstellingen in het kader van de uitvoering van hun (wettelijke) taak;	Leerlingbegeleiding en – zorg; Instroom, doorstroom, uitstroom	Organisatie passend Onderwijs; Zorgbegeleiding en -coördinatie; Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
samenwerkingsverbanden in het kader van passend onderwijs en regionale samenwerkingen;	Leerlingbegeleiding en – zorg; Onderwijsondersteuning	Organisatie passend Onderwijs; Zorgbegeleiding en -coördinatie
partijen betrokken bij de invulling van stage of leer-/ werkplekken;	Leerlingbegeleiding	
het leveren van Persoonsgegevens aan Onderwijsinstellingen ingeval van overstappen tussen onderwijsinstellingen en bij vervolgonderwijs;	Instroom, doorstroom, uitstroom	Overstap

het in opdracht van de Onderwijsinstelling leveren van Persoonsgegevens aan een andere partij.	Onderwijsondersteuning; -Instroom, doorstroom, uitstroom	Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
het geleverd krijgen/in gebruik kunnen nemen van Digitale Onderwijsmiddelen conform de afspraken die zijn gemaakt tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier;	-Inkoop en contractbeheer; -Ict-ondersteuning; Onderwijsuitvoering	Inkoop; Beheer ict-middelen; (Toegang tot) aanbod leermateriaal
het verkrijgen van toegang tot de aangeboden Digitale Onderwijsmiddelen, en externe informatiesystemen, waaronder de identificatie, authenticatie en autorisatie;	Onderwijsuitvoering; Ict-ondersteuning	(Toegang tot) aanbod leermateriaal; Beheer identiteiten; Authenticatie en autorisatie
de beveiliging, controle en preventie van misbruik en oneigenlijk gebruik en het voorkomen van inconsistentie en onbetrouwbaarheid in de, met behulp van het Digitale Onderwijsmiddel, Verwerkte Persoonsgegevens;	Informatiebeveiliging en privacy;	
de continuïteit van, het aanbrengen van verbeteringen in en goede werking van het Digitale Onderwijsmiddel in opdracht van de Onderwijsinstelling conform de afspraken die zijn gemaakt tussen de Onderwijsinstelling en de Leverancier, waaronder het laten uitvoeren van onderhoud, het maken van een back-up, het aanbrengen van verbeteringen onder andere na geconstateerde fouten of onjuistheden, en het krijgen van ondersteuning;	Ict-ondersteuning (Inkoop en contractbeheer)	Beheer ict-middelen (Contractbeheer)
het door de Onderwijsinstelling beschikbaar kunnen stellen van (gepseudonimiseerde) Persoonsgegevens voor wetenschappelijk onderzoek of statistische doeleinden dat wordt uitgevoerd op basis van strikte voorwaarden, vergelijkbaar met bestaande gedragscodes op het terrein van onderzoek en statistiek, ten behoeve van het (optimaliseren van het) leerproces of het beleid van de Onderwijsinstelling;	Onderwijsevaluatie; Onderwijsvoorbereiding; Beleid en planning	Opleidingontwikkeling; Materiaalontwikkeling
het door de Onderwijsinstelling voor onderzoeks- en analyse doeleinden beschikbaar kunnen stellen van geanonimiseerde Persoonsgegevens om daarmee de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren;	Beleid en planning	Kwaliteitszorg
het beschikbaar stellen van Persoonsgegevens voor zover noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan Digitale Onderwijsmiddelen;	Instroom, doorstroom, uitstroom	Inschrijving en leerlinggegevensbeheer
het behandelen van geschillen;	Klachten en bezwaren	Registratie klachten en bezwaren; Klachtbehandeling
financieel beheer;	Financieel beheer en bekostiging	
andere doeleinden ten behoeve van het verzorgen van onderwijs, waaronder het voorbereiden, uitvoeren, evalueren en ondersteunen van het onderwijs(proces) en het begeleiden en volgen van Onderwijsdeelnemers (in hun leerproces), namelijk ...	zelf invullen aan de hand van FORA bedrijfsfuncties: https://fora.wikixl.nl/index.php/Bedrijfsfunctiemodel	